

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
WYDZIAŁ FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNY
KOMISJA FILOLOGICZNA

Polemika Krytycznoliteracka w Polsce
pod redakcją Sylwii Panek
tom 35

Mateusz Antoniuk
**Między „blaskiem duchowej prawdy”
a „sprawami państwa współczesnego”.
Spór o „czystą poezję” (1938/1939)**

Poznań 2023

WYDAWNICTWO POZNAŃSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
UNIWERSYTET IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU

Główny Redaktor Wydawnictw PTPN
Jakub Kępiński

Recenzent
prof. UAM dr hab. Agnieszka Rydz

Redakcja językowa i korekta
Wojciech Nowakowski

Projekt okładki
Elżbieta Kidacka

Łamanie
Marlena Roszkiewicz

Publikacja finansowana
w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki”
w latach 2017–2021, nr projektu 11H 16 0131 84

© Copyright by Sylwia Panek, Mateusz Antoniuk, Poznań 2023

© Copyright for this edition by Poznańskie Towarzystwo
Przyjaciół Nauk, Poznań 2023

ISBN 978-83-7654-500-4

ISSN 2081-5999

Spis treści

ROZPRAWA WSTĘPNA

1938: spór o autonomię poezji. Historia pewnej polemiki	13
1. <i>Dwa pokolenia vs Kłamstwo dzisiejszej „poezji”</i> , czyli dwugłos Fryde–Miłosz	16
1.1. <i>Dwa pokolenia</i> i Ludwika Frydego „droga klerka”	18
1.2. <i>Kłamstwo dzisiejszej „poezji”</i> – Czesława Miłosza spór z „poezją czystą”	31
1.3. <i>Dwa pokolenia i Kłamstwo dzisiejszej „poezji”</i> – lektura relacyjna	36
2. Wokół <i>Dwóch pokoleń</i> oraz <i>Kłamstwa dzisiejszej</i> <i>„poezji”</i> – głosy i glosy	45
2.1. <i>Contra</i> Fryde	49
2.2. <i>Contra</i> Miłosz	58
3. Miłosz i Fryde – refutacje	66
3.1. Refutacja Frydego	67
3.2. Refutacja Miłosza	71
4. Kłacze, sieć – i ciągi dalsze	75

TEKSTY ŹRÓDŁOWE. ANTOLOGIA

Wykaz tekstów źródłowych	87
Nota edytorska	91

CZĘŚĆ I

LUDWIK FRYDE VERSUS CZESŁAW MIŁOSZ: DWUGŁOS
O „POEZJI CZYSTEJ”

Ludwik Fryde	
Dwa pokolenia	97
Czesław Miłosz	
Kłamstwo dzisiejszej „poezji”	119

CZĘŚĆ II

KONSTELACJA FRYDEGO

Gustaw Herling-Grudziński	
„Pióro”	133
Kazimierz Wyka	
Laboratorium nowego stylu	141
Michał Chmielowiec	
Przegląd prasy. „Pióro”	153
Józef Łobodowski	
Przeciw szkodliwym doktrynerom	155
Hieronim Michalski	
Wśród nowych periodyków poetyckich	161
W.N. [Wojciech Natanson]	
„Pióro”	165
Michał Chmielowiec	
Przegląd prasy. „Pióro” (II)	169
Mirosław Starost	
Niebezpieczne tendencje	173
Zbigniew Bieńkowski	
List z obłożonego miasta	183
m.	
[omówienie pierwszego numeru „Pióra”]	193
NN	
„Pióro”	197

CZĘŚĆ III
KONSTELACJA MIŁOSZA

Gustaw Herling-Grudziński	
Obrona metafory (Poprawki do artykułu Czesława Miłosza)	201
Jan Aleksander Król	
Przeciw wyrażaniu siebie	211
Jerzy Putrament	
O „finis operantis”	223
Józef Maśliński	
Środki, nie tylko cele!	233
Gustaw Herling-Grudziński	
Bilans i wnioski	239
Ignacy Fik	
Grzech anielstwa. Na przykładzie Czesława Miłosza	245
Stanisław Czernik	
Sprawa Miłosza	261
Michał Chmielowiec	
Przegląd prasy. Dyskusje o dzisiejszej poezji	263
Józef Maśliński	
Dorzynki literackie	267

CZĘŚĆ IV
FRYDE I MIŁOSZ – AUTOKOREKTY, REFUTACJE

Ludwik Fryde	
Odmiany „poezji czyste”	281
Czesław Miłosz	
Obrona rzeczy nieuznanych	291
Bibliografia	303
Indeks osób	307